NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Novíce izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V saboto 4. junia 1853. *List 45.*

Kako naj si umni kmetovavec po vsih potih svojega gospodarstva gnoj množí.

Po nauku dr. Stöckhardt-a.

Vémo, da ga ni kmetovavca, kteri bi groš vergel od sebe na cesto, in še krajcarja ne. Kaj tacega storiti, bi mu vest ne pripustila. Brez števila pa je kmetovavcov, ki brez vse vestí zametujejo nečimerno ne le groše ali krajcarje, ampak cele kupe tolarjev, ktere bi si brez vsega truda ohraniti zamogli. Smetí vsake sorte, kakoršnih je v hiši, okoli hiše in na dvoru vsaki dan dosti: to so tisti groši in tolarji, kterih kmetovavci ne porajtajo, ktere pa, če bi se pridno spravljale in umno obračale, bi vergle veliko gotovega dobička leto in dan.

To je vendar čudno, da je še toliko kmetovavcov, ki ne vějo, da razun živinskega gnoja je še veliko druzih rečí gnoj, in vendar bi imelo to perva vednost vsacega kmetovavca biti, ker gnoj je podlaga vsega kmetijstva, gnoj je zlata ruda, iz ktere vsi pridelki izvirajo, gnoj je začetek in konec kmetijstva. Brez gnoja bi ne bilo celò nič na svetu!

Se vam morebiti taka govorica čudna zdí? — Le se čudite! Al s tem, da se čudite, še ni nič opravljeno. Spoznati morate to tudi; tako bojo po spoznanju prišle naše kmetije na boljši stan. In to je namen tega podúka.

Da se pa to zgodí, je pervo: da kmetovavec vé svoje prave prijatle ločiti od lažnjivih priliznjencov, in da tem slovó da. Tak lažnjiv priliznjenec, kteremu kmetje več verjamejo kot vsacemu druzemu poštenemu človeku, je pa — stara navada, stara šega, staro kopito.

Že od mladih nog so kmetje, dojeni z mlekom starih vraž, s starim kopitom dobro znani, — staro kopito je tisti prijatel, ki jim vselej prav dajè, ki jim nikdar nasprot ne govorí; — se vé da s takim prijatlom se vsak rad sprijazni, ga za ljubega preroka čislja in za svèt praša, kadar mu je sveta potreba.

Čeravno je pa ti prijatel prav krotka in miroljubna stvar, vendar zarenčí in zobé pokaže takrat, kadar ga hoče kdo v njegovem pokoju zdražiti. Zato je staremu kopitu vsaka nova reč zoperna, gnjusna, malopridna. Ker pa se staro kopito ustavlja vsaki novi znajdbi, ga je tudi teško premagati, ker ravno tisto orodje, s kterim se povsod drugod vse opravi, pri njem nič ne zda, zakaj za pamet, za dokaze, čeravno so jasni kot beli dan, on nič ne porajta. Če mu rečeš: „to ali to je zavoljo tega potrebno in dobro“, boš le bob v steno metal, ker njemu noben pameten dokaz v glavo ne gré. Če mu dokazuješ, da je velika škoda, ako se pustí gnojnica odtekati po dvorišu in na ulice, ti bo staro kopito odgovorilo: „tako je bilo zmiraj pri naši hiši“. Če mu svetješ globokeje orati, bo staro kopito zavernilo: „znabiti da je to drugod dobro, pa za naše polje to ni; to bomo vendar mi nar bolje vedili, ker smo pri tem že 50 let“. Če mu priporočaš: „razdelite gmajno, ki vam nič prida ne donaša, in naredite si njivo ali senožet iz nje“, ti bo staro kopito zarenčalo: „ja, kaj še! kam pa bomo gonili živino na pašo? čmu bi bili pa spašniki, če bi ne bili za živino“.

Tako bi to staro kopito zmiraj vse le s tem odbijalo, da tako je tudi nekdaj bilo! Da v vsaki reči se ljudjé spametvujejo, to staremu kopitu ni dopovedati, — da kmetijstvo je vednost in znanstvo, kakor vsako drugo opravilo, ktero se vsako leto zboljšuje, tega staro kopito celò ne verjame, — da to, kar je kadaj dostojno bilo in dobro, ne more dan današnji dobro biti, to staro kopito ne da po nobeni ceni veljati, čeravno čuti, da so potrebe sedanjega časa veliko veči, ko so nekdaj bile.

Al, dragi moji, nikar ne mislite, da sim vojsko napovedal vsemu staremu. Nikdar! Bog daj! da bi marsiktera stara reč sopet se povernila, kakor je nekdaj bila; marsikaj bi bilo bolje, tudi v gospodarstvu kmetov. Še pomnim iz svojih mladih let, kako častitljiv je bil marsikak star gospodár, ki se je v vsem obnašal kakor oče proti svoji družini, ki je ž njo vred delal, ž njo vred jedel, ž njo vred molil. Kako se je v 25 letih vse to spremenilo! Kako pa se sedaj večína gospodarjev obnaša proti svoji družini! kako je razrušena tista lepa družinska vzajemnost, ki je nekdaj kraljevala med gospodarjem in njegovimi pôsli! Zdaj grejo gospodarji svojo, in posli svojo pot. Zares! ako bi ne bili stari dobri gospodarji tako redki postali, tudi dobri pôsli bi ne bili tako redki dan današnji!

Ni tedaj vse staro slabo; pa kar je slabega, to moramo naravnost odkriti in brez milosti grajati, ako ravno jo zamerimo pri starokopitnežih celega sveta. Bog nam ni za to uma dal, da bi ga zakopali v zemljo, ampak za to, da napredjemo ž njim, da se vsak dan kaj več naučimo, da vsak dan kaj zboljšamo.

Veliko, sila veliko pa se moramo še o tem učiti: kaj vse je gnoj, kako ga množiti.

(Dalje sledí.)

Vrabce pitate in plevél sejete!

(Konec.)

Ako se ovès v celem zernju konjem poklada, ga ne morejo vsega prezveči, in po gotovih in natanjčnih skušnjah ga gré desetína celega neprebavljenega od njih; so pa konji že bolj stari ali zlo lačni (gladovni), je zguba še veliko veči in celò tretjína ovsa pride v gnoj, ki se po polju in cestah stresa vrabcom v prid. Tako pitate vrabce, namest da bi kermili konje!

Ravna taka je s plevélnim zernjem, ki je primešano ovsu, in ki z ovsom vred, ne prezvečeno in neprebavljeno, od živine gré na gnoj in z gnojem na njivo. In tako sami sejete plevél!

Tako gospodarstvo se vendar ne more imenovati dobro gospodarstvo, čeravno kdo poreče: „e — koliko ta mervica zdá“. Je mervica za en dan, al ni mervica skozi celo leto, ako desetína ali celò tretjína vsakdanje piče v gotovo zgubo gré.

Na celem Angleškem ga ni kmetovavca, ga ni gospodarja, če ima tudi le enega samega konjiča, ki bi celi ovès živini dajal; vsak ga poprej zmelje. Kjer koli se voznik (furman) čez noč vstavi, povsod dobí tak malenček in pa škoporeznico. Zmleti ovès se pomoči z vodo in rezanco, pozimi pa tudi z zrezanim korenjem pomeša.

Da je tako ravnanje veliko koristniši za živino in gospodarja, je jasno kot beli dan. Želodec živine zmleto žito lahko prebavlja in prekuha in do dobrega vse povžije. Poglejmo pa tudi konje na Angleškem: kakošni so memo naših! Kdor ovès konjem melje, si tedaj prihrani veliko piče, si redí dobre konje in ima čiste njive.

Zraven tega dobička pride še ti, da se zatuhli ovès po mletvi (šrotanju) popolnoma zboljša, ovsene pléve pridejo proč, tudi mlad ovès, če je zmlet, ni škodljiv, itd.

Tak železin mlin, na kterem hlapec z roko ovès melje, ni predrag in se v enem letu splača pri dvéh konjih s tem, kar se na piči prihrani. Tudi ni s tem veliko več dela kakor ga hlapec ima, ki ovès čisti.

Tudi na navadnih mlinskih kamnih se zamore ovès za konje na debelo mleti dati.

Le poskusi naj se to! Saj se ni nobene zgube bati, dobiček pa gotov, ker gospodar zamore vsak dan desetíno manj ovsa svojemu konju dajati, kakor mu ga je popred dajal, ko ga ni mlel, in še se bo konj pri tem bolje počutil, bolje redil.

Dokler ne bojo naši kmetovavci o tem tako ravnali, kakor Angleži — mojstri živinoreje — ravnajo, jim ne smemo zameriti, ako nam zabavljajo, rekoč: Vi vrabce pitate in plevél sejete!

(Ost. Zeitung.)

Potovanje po okrajnah natoroznanstva.

Kemija — in kuhinska sol.

(Dalje.)

Kako pa bomo zvedili: iz česar obstojí solna kislína,— tista huda tekočina, ktera enaka strupu vse razjeda, kamor kane, zvezana pa z drugo stvarjó in vkrotena po nji v kuhinski soli, nam jedíla tako okusne in prijetne dela? Zvediti to, vzemímo nekoliko tistega ruda, ki se manganov rud (Braunstein) imenuje, in dajmo ga s solno kislíno vred polagama v majhni steklenici nad žerjavico razgreti. Lejte! kako puhtí rumeno-zelen gáz po stekleni ceví iz sogrete steklenice v drugo zraven postavljeno. Kaj nek je ti puh (gaz), ki vès zelen beží proč? Klor se imenuje po svoji zelenkasti barvi, in strupen puh je, ki nas zadušiti žuga, ako ga dihamo, — ki pa je neprecenljiva stvar za kemikarje, fabrike, obertnije in zdravnike zato, ker je koristen na sto strani in se z vsimi pervinami od konca do kraja združevati da.

Pa kako se to godí — bojo naši marljivi bravci vprašali — da beží sedaj klor iz solne kislíne, ko ji je bil manganov rud pridjan? al ga je ti rud spodil? in kako?

To se takole godí: manganov rud ima obilo kislica (Sauerstoff) v sebi; tisti kislic, kar ga je bilo odveč v manganovem rudu, se je berž z vodencom (Wasserstoff), ki ga ima solna kislína v sebi, združil in se ž njim v vodo spremenil, ki je v steklenici ostala v podobi kaplic ali kančikov. Ko je pa vodenec solno kislíno zapustil, je tovarš njegov samec ostal, pa poprejšne zveze rešen ni hotel v pervi steklenici ostati, ampak je v podobi zelenkastega puha zbežal v drugo steklenico, — in to je klor.

Solnokisli gáz je bil tedaj združek klora in vodenca.

Tako smo vidili že dve sila imenitni stvarí iz kuhinske solí se razviti: solno kislíno in klor. V solni kislíni in kloru se raztopijo rudi ali metali posebno radi, in zlata in platine ne premaga nobena druga tekočina, kakor takošna, ki ima prosti klor v sebi. Posebne važnosti je pa ta znajdba novejših časov bila, po kteri se je zvedilo, da ima klor toliko prijaznosti do vodenca, da ga na-se potegne, kjer koli ga najde. Klor razdene in pokončá organske barve, vsak duh in smrad; on jim vzame vodenca in jih tako razkrojí. V izbe ali hleve, kjer so kužne bolezni in zrak po kužníni spriden, se postavi klor, — in zrak je kmalo očiščen. Klor čisti kleti in shrambe, ki smerdé po plesníni, in s klorovo vodo poplaknjeni zatuhli sodci zgubé svoj duh. Nekdaj je v fabrikah platneno in pavolnato blago sonce počasi belilo, sedaj ga beli klor sila hitro. V papirnicah, če bi ne imeli klora, kaj bi počeli! Tudi naše períce ga, žalibog! že poznajo; pa ker so nevedne o silni moči njegovem, ga jemljejo preveč in gorjé zato našemu perílu! Vkroten je scer klor z apnom v tako imenovanem klorovem apnu, al tudi v ti združbi še hudo razjeda.

Poznali so scer naši očaki pred več tisuč leti kuhinsko sol, al klor in solno kislíno iz nje dobivati, je bilo še le v novih časih znajdeno. Na rumenem platnu, v ktero so Egipčani mumije zavijali, se še danes lahko vidi, da njih platno ni bilo beljeno.

S tem pa, da smo zasledili klor in solno kislíno v apnu, ni še naše preiskave o kuhinski soli konec.

(Dalje sledí).

Pomenki o družtvu sv. Mohora.

(Konec.)

Namen družtva je v §. 2. njegovih postav tako določen: „Na svetlo dajati in razširjevati dobre knjige, ki um, serce in voljo ljudí razsvetliti in požlahniti in se zraven tudi dober kup razprodajati zamorejo“.

Po tem pravílu smo si bili svesti, da namen našega družtva bo ravno tisti, kakor so nameni enacih družtev v druzih deželah in na priliko Dunajskega pod imenom „Verein zur Verbreitung nützlicher wohlfeiler Volksbücher“. In popolnoma poterjeni v teh mislih smo bili s „povabilom“, ki ga je častito vodstvo 1. januara 1852 razglasilo, v kterem še bolj določno namembo družtva izrekuje v sledečem: „dobre in koristne bukve izdajati, jih med ljudstvom razširjevati, tako slovenski narod izobraževati in naše slovstvo po mogočosti podpirati in povzdigovati“.

Koristne knjige dober kup med ljudstvom razširjevati je tedaj, ob kratkem rečeno, cilj in konec našega družtva, ki je za slovenski narod ravno tako, če ne še bolj potrebin, kakor so enake družtva v druzih deželah.

Ako pa pogledamo na število lani izdanih knjig v primeri s številom družbenikov, in na ceno, po kteri se ostala mervica prodaja, se nam dozdeva, da je slavno vodstvo družtva sv. Mohora bolj pot „matice“, kakor „družtva za izdajanje koristnih cenih ljudskih knjig“ nastopilo. Želeli bi bili iz lanskega imenika zvediti: koliko se je vendar izdanih bukev med ljudstvo razun družbenikov spečalo?

Po naših mislih in vsled družtvenega namena se ne izdajajo bukve za družbenike, ampak več mož v družbo zedinjenih jih izdaja za ljudstvo, za preprosti narod, kteremu še na toliko straní koristnih bukev manjka. Ljudstvo je cilj in konec, družtvo je le sredstvo, pripomoček k temu cilju in koncu. S številom družbenikov ne more omejen biti namen družtva. Tako razume tudi Dunajsko družtvo svoj namen in ti zapopadek se nam zdí edíno pravi. Da družbeniki pri tem tudi izdane knjige dobivajo, je le mala stvar, nikakor pa poglavna. Kdor stopi v kolo tacega domoljubnega prizadetja, temu ne smé mar biti za tiste goldinarje, ki jih na leto daruje družtvu, da bi jih v knjigah povernjene dobil; naj blagodarniši povračilo naj je vsacemu družbeniku to: viditi, da tudi z njegovo pripomočjo je šlo tisuč in tisuč koristnih knjig med ljudstvo, ki mu um razsvitljujejo in serce požlahnujejo. Kdor stopi v kakoršno koli občnokoristno družtvo le s tem namenom, da svoj denar nazaj dobí v blagu (dass er sein Geld herauskriegt), tak naj stopi v družbo akcionarjev, ne pa v družtvo za prid človečanstva!

Brez ovinkov moramo rêči, da smo se čudili, ko smo v nekem družtvenem časniku (ali v „Slov. Bčeli“ ali „Šolsk. prijatlu“ se ne spomnemo več) lani brali: „kako je to, da ne stopi več kmetov v družtvo sv. Mohora?“ To nas je popolnoma prepričalo, da se še nismo porazumili o namenu družtva. Po naših mislih ni na tem celò nič ležeče, ali je kaj kmetov družbenikov ali ne; le to je poglavna reč: ali si veliko kmetov in sicer naših ljudí po družtvu izdanih bukev kupuje. Tri goldinarje scer ni veliko, vendar od preprostega človeka jih ne moremo lahko terjati.

Da bo pa ljudstvo po družtvu izdajane knjige rado kupovale, mu morajo na eno ali drugo stran koristne in pa prav dober kup biti.

Koristne mu bojo za dušno in posvetno srečo, ako se volijo zapopadki bukev iz obilnega zaklada tistih rečí, ktere zadevajo ljudsko omiko, ki dušo in telo dotika; tù sèm spadajo pobožnosti poduki vsake verste, zemljopisne, zgodovinske, naravoslovske, gospodarske, dietetične rečí, življenjopisi pridnih, poštenih mož, ki so si iz revšine pomagali k premoženju ali imenitnemu stanu, in sto druzih rečí, kterih nam ni treba dalje razlagati. Od svitlega knezoškofa gg. Slomšek-a nekdaj izdane zlatega denarja vredne bukve pod imenom „Blaže in Nežica“ nam djansko kažejo, kaj vse spada v obsežje ljudskih bukev. V teh bukvah, kakor v neprecenljivih „Drobtinicah“ najdemo lepo kazalo (die Schlagwörter), po kterem naj se volijo predmeti bukvic, izdajanih po družtvu sv. Mohora. Prav bi pa tudi bilo, da bi se naše družtvo oziralo na druge družtva enacega namena, postavim, na Dunajsko družtvo, ktero ni zaspalo, kakor smo v „Šolsk. prij.“ nedavnej brali, ampak prav lepe in poučne bukvice med ljudstvom razširja pod imenom „večernice“ (Abendstunden). Vse take knjige se vé da morajo spisane biti tako, da so razumu prostega ljudstva primerne, kteremu hočemo „um razjasniti in serce požlahniti“.

Da bojo pa po družtvu za ljudstvo izdavane bukve prav prav dober kup, ne smejo obširne biti, ampak majhne bukvice morajo biti. Velike bukve ne morejo dober kup biti, to vsak vé, — al znano je tudi, da velicih bukev ne berejo ljudjé tako radi, kakor majhnih. Dober kup bukvice si vsak rad kupuje. Dosti je, da so take bukvice 3, 4, k večim 5 pôl debele; veljati ne smejo čez 10, 12 krajc. ali k večim petíco. Če bi se vsacih po 3 ali 4000 razprodalo, se bo namen družtva dosegoval, in da se dobrih bukvic toliko razprodá po vsih slovenskih deželah, nas skušnje učé. Če se tacih majhnih bukvic, ktere imajo tudi družbeniki brez plačila dobivati, vsako leto le petero na svitlo dajè, se bo neizrečeno veliko v omiko ljudstva doveršilo in dobrega semena zasejalo, da bo kaj. Pokazalo se bo po tem tudi: al bo vstanovljenja istine potreba ali ne. Kakor sedaj premoženje družtva stojí, je ravno potreba ni, čeravno je res, da denarja ni nikoli preveč. Po naših mislih se ni bati, da bi družtvo kadaj opešalo, ker bi zares žalostno bilo, ako bi se edino to naše slovstveno družtvo na krepkih nogah ohraniti ne moglo. Domoljubje, če se mora neprenehoma djansko razodevati, je scer žalibog! povsod redka reč, — al obupati vendar ne smemo o taki zadevi, ktero tudi majhna množica iskrenih mož ohraniti zamore po omenjeni poti *). Sicer pa kar vlago kapitala enkrat za vselej vtiče: naj se to na voljo vsacemu družbeniku da, pa vsim družbenikom naj se naznani ta premenba postav in s povabilom naj se jim pové: s kolikšno vložbo se zamorejo rešiti vsakoletnega plačevanja. Kolikšna pa naj bo vložba enkrat za vselej, ni po naših mislih treba, da bi si s tem preveč glave ubijali. Vložba naj bo tolikšna, da obresti njeni donašajo navadno letno plačílo od 3 fl.; če se tedaj kapital naloží po 4 od 100, je 75 fl. pravična vložba, ne prevelika, ne premajhna. Rêči bi se morebiti zamoglo, da je prevelika, ker obresti spet obresti donašajo, — al to je le tam, kjer obresti mertve ležé; tù pa se bojo izdajale vsako leto za natis bukev. Istina ostane dar družtvu, ako daritelj drugači ne določi.

Dosihmal je, kolikor je nam znano, slavno vodstvo v Celovcu samo volilo bukve, ki imajo v natis priti,— ono samo pa je moglo tudi skerbeti za pripravo tacih bukev; vsi drugi odborniki niso imeli, kolikor je nam znano, nobenega opravila o tem. S tem pa si je vodstvo preveč dela na glavo nakopalo, in odborniki druzih mest so bili le titularni odborniki.

Po naših mislih naj bi bilo to takole: Vsak odbornik naj ima dolžnost vsako leto troje predmetov nasvetovati, o kterih naj bi se bukvice spisale, ali že natisnjene v kakem druzem jeziku, v slovenski jezik prestavile. Ti nasveti se pošiljajo mesca julia vodstvu v Celovec. Vodstvo sostavi vse nasvete, in jih razpošlje vsim odbornikom v prevdark in razsodbo. Vsak odbornik izvoli izmed njih tiste rečí, ki se mu za prihodnje leto za izdajo pripravne zdé, in pošlje svoje mnenje in kako naj se njegov nasvèt doverší, vodstvu nazaj. Vodstvo razsodi po večini prejetih glasov natis bukvic in poskerbí njega izgotovljenje. Tako se bo tudi o tem postavnim pravílom zadostilo. Odbornik, ki ne storí svoje dolžnosti, naj se nadomesti z drugim. —

To so naše misli, ktere odkritoserčno razodenemo slavnemu vodstvu in g. družbenikom v prevdark. Ker so za to leto že knjige določene, ki imajo v natís priti, imamo za prihodnje leto še časa dovelj, se pomeniti: kako

*) Naj nam sl. vodstvo po svojem časniku blagovoli naznaniti: kolikšno je letošnje število družbenikov, to je, tacih, ki so za to leto donesek odrajtali, da vidimo iz tega stan družtva v drugem letu. Pis.

in kaj. „Novíce“ bojo vsako mnenje rade v svoje liste jemale, naj bo naših ali nam nasprotnih misel.

Černigrob.

Med mikavne kraje krajnske dežele se gotovo tudi Černigrob šteje. Černigrob, stara, nekdaj močno obiskovana božja pot, pa tudi še dandanašnji ne zapuščena, leží v severnem kotu na berdu med Loko in Krajnom; zad za njim stojí borovita Planica in točorodivni Rovt, na kterega se kmetič, ko na polju zlata pšenica zorí, vedno strahom ozira, ker znad Rovta dol tolikokrat prišumé viharni oblaki, stresejo točo v pledno polje in uplenijo upe in nade ratarja. Ko dospeš skoz prijazne loke in tamne loge na berdo, stopi naj pervo v veličansko staro cerkev, od ktere nobeden več ne vé povedati, kdaj da je bila zidana. Samo tamne pravlice še čuješ stare ljudí pripovedovati, kakor so jih od svojih dedov čuli. Tam pod košato lipo ti bo sivi starček razlagal s perstom na cerkev kazaje, da je v silno starih časih, kjer zdaj cerkev stojí, tolovajska jama bila. Celo Sorško polje je še tikrat pokrival debeli gojzd. Goščava je bila taka, da je sončni žarek nikdar prešinul ni. Tako debeli hrasti so tukaj stali, da enega pet mož ni obseglo. Prebivavcev v tem kraju še ni bilo, — divja zver je samoto pretulila in krič sive sove je v černi noči tice strašil. Tikrat je tù skoz iz stare Gorotanije skoz Loko v Železnike cesta peljala. Al noč in dan so tolovaji ob cesti prežali, ki so v Černigrobu pod zemljo stanovali, so popotnike ropali in ubijali. Zavolj tega si ni nobeden več upal na cesto, ki se je tako zarasla, da se dandanašnji več ne pozná in ne vé, kje da je peljala. Pozneje je te tolovaje paganska (ajdovska) deklica zapazila in z lastno roko vse pomorila. Ta deklica je bila pa po pravlici tako orjaške postave, da je z eno nogo pri sv. Joštu, z drugo pa na Šmarni gori stala in iz Save vodo zajemala! Ona je bila braniteljka pravičnih ljudí in smert hudobnih. Ko so ljudjé začeli cerkev zidati, je ona tudi pomagala, ter je sto centov teške skale v predpasniku nosila, in sama zvonik zidala, kteremu na Krajnskem ni enacega. Zidarji so na dan po soldu služili, jesti pa so si sami preskerbeli. To pa je bilo tikrat zlo veliko plačílo. — To in marsikaj druzega pripovedujejo stari očetje, kar so jim še njih sivi dedi pravili.

(Konec sledí.)

Novičar iz mnogih krajev.

Teržaškemu časniku se iz Milana pise, da je neki Lah iz Sene, Ludovik Maspero po imenu, pomoček zoper tertno bolezin znajdel, kterega pa je le za 50.000 dvajsetíc svetu razodeti pripravljen, vendar ne vzame plačíla prej, dokler ne bojo očitne skušnje gotovost njegovega pomočka poterdile. Mož je saj pošten! Vse kupčijske zbornice v Lombardii naberajo deležnike za to reč, in po tem se bo komisija izvolila, ki bo poskusila skrivni pomoček in razsodila veljavnost njegovo. Sliši se, da je pomoček tak, da ga bo vsak vinorejic celò z majhnimi stroški lahko rabil. Neizrečena dobrota bi bil tak gotov pomoček, ali pa bo — bomo v 2 mescih zvedili. — Čbelarji Dunajske okolice so imeli 28. majnika svoj 7. shod. — V Banat in Vlahio so se 8. majnika silne trume tistih za živino grozno nevarnih mušic privlekle, ki so pod imenom Kolumbaških mušic znane; k sreči jih je deževje kmalo spodilo. — Dr. Polak (menda naš rojak), ki je šel v Perzio za profesorja, je poslal te dní od ondot grofu Hadik-u v Arad semena perzianskih židnih gosenc, ktere ondi pod milim nebom žido predejo. — Pozornost celega sveta je sedaj v Carigrad in na rusovsko vlado obernjena. Ko je knez Menčikov 21. majnika popoldne ob petih Carigrad zapustil zato, ker se mu — gotovo na svèt angleškega in francoskega poročnika — Turk ni vdati hotel, je nek žugal, da bo rusovska vlada z vso silo po drugi poti svoj namen dosegla. Vkljub vsemu temu in čeravno ima rusovska vlada silno armado na meji postavljeno in nek za 7 mescov s živežem preskerbljeno, je vendar strah pred vojsko menda prazen, ker miroljubni in modri car ne bo prederzno vojske začel, ktere konec bi znal za-nj nesrečen biti, ker Angležž in Francoz Turka podpirata in tudi vse druge vlade ne bojo pripustile, da bi se Turčia razrušila, ako vlada resno spolne svoje obljube. Sicer pa tudi turška armada ni tako slabotna, kakor se je mislilo, ker je nek v stanu 480.000 vojakov v vojsko dati in ima na morju 16 velicih vojnih bark, 14 fregat, 12 korvét, 20 brig. Pruska vlada je poročíla svojemu poročniku: naj v vsem edíno ravná z austrianskim, in ker zdej pride slavnoznani Bruk za austrianskega poročnika v Carigrad, bo on važno nalogo imel razpertje poravnati med Turkom in Rusom. Pričakovati je tedaj, da bo poslal rusovski car druzega poročnika z manj napetimi strunami v Carigrad, ki bo iznovega pogodbo začel s Turčijo, in tako se zna vojskeoblačno nebó spet zvedriti.

Šege narodske po Slovenskem.

Narekovanje v Liburnii (Istrii).

Zapisal J. V. *).

I. Za sinom.

Sine moj! rano moja! sinko moj!
Rožice moja! diko moja! sine moj!
Kito moja! ranjena je majka, sine moj!
Rano moja! ranjena je majka tvoja, sine moj,
Ja sam mislila, da češ ti mane, grančice moja!
Va mojoj starosti merzlom vodicom napajati, sine moj!
Lepi naš oženja brez nevestice, sinko moj!
Sine moj, serdačna grančice moja, sinko moj!
Ka se je mene od serdašca odkinula, sine moj!
Sinko moj! ranjena je majka tvoja, sine moj!
Guboka rano moja! serdačni sinko moj!
Nikdar nezagojena rano moja, sine moj,
Ki bi bil to meni rekal, rožice moja!
Da češ ti tako berzo oleteti, grančice moja,
Okrunjena grančice moja! sinko moj!
Ranjena je majka tvoja! rano moja sine moj!
Guboka nezagojena rano moja! sinko moj!
Nikdar nepozabljeni sine moj!
Sinko moj! ja sam mislila, rožice moja!
Da češ ti mene v starosti nastati, sine moj!
Da češ me k grobu sprovadjat, grančice moja!
Pa sprovadjam jaz tebe, serdačni sine moj!
Ja te sve zazivam, predragi sine moj!
Pa se nečeš name obazreti, rožice moja!
Sinko moj! rano moja! sinec moj!
Vela moja nadajo! serdačni sinko moj!
Ča puta si ti tvoju majku zazval, sine moj!
A sada ti vela nuja serce oklopila, rožice moja!
Da nemoreš ti tvoje mile majke zazvat sinec moj!
Lepa okrunjena grančice moja, sinko moj!
Po malo mi tamo rožice deli, sine moj!
Aš le ti ih nestati, serdačna rožice moja!
Aš je tamo čuda rodbine i bratje, sinko moj!
Podeli mi ovih rožic, lepa grančice moja,
Ke su okolo tebe, serdačna kitice moja!
I sveh mi tamo pozdravi, sinko moj,
I mojga otca i milu majku, grančice moja,
I svih naših prijateli, serdačni sinko moj! itd.

*) Zapisal sim te narekovanja, ki so pri pogrebih v Istrii navadne, kakor ste mi jih dve stari ženici vsaka posebej povedale; pri pogrebih jih ni lahko zapametiti, ker vsaka svojo poje. Pis.

Današnjemu listu

je dodana 6. pôla „občne zgodovíne“.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*